numelui. Acţiunea devine indispensabilă, pentru că descoperirea şi descifrarea numelui unui loc este primul pas în tentativa de a-l atinge şi a-l aduce în lumea reală (cf. José Saramago). Ideea este ilustrată cu prisosinţă în această lucrare inedită şi curajoasă.

MARIANA ISTRATE
Institutul de Lingvistică şi Istorie literară
„Sextil Puşcariu”
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

MIRA MOCAN, *I pensieri del cuore. Per la semantica del provenzale* ***cossirar****,* Roma, Bagatto Libri, 204 p.

În cadrul colecţiei *Testi. Studi e Manuali* a Departamentului de Studii Romanice al Universităţii din Roma „La Sapienza” a apărut o lucrare care se remarcă printr-o riguroasă metodă de studiu, o vastă documentare şi o argumentare solidă: *I pensieri del cuore. Per la semantica del provenzale ‘cossirar’.* Cercetarea aceasta de filologie romanică, cu un subiect pe cât de fascinant, pe atât de dificil, reprezintă lucrarea de licenţă a Mirei Mocan (care, între timp, a ajuns doctor în filologie). Preambulul (*Premessa*) cărţii este semnat de profesorul Corrado Bologna care, aflându-se cu câţiva ani în urmă la Catedra de limbi romanice din Cluj-Napoca, afirma că se bucură că cea mai bună studentă a lui de la Roma este o româncă. Acum înţelegem pe deplin că afirmaţia nu era una gratuită şi nici făcută din politeţe.

Pentru a analiza semantica unui termen relevant pentru lirica şi ideologia trubadurilor provensali, *cossirar,* autoarea porneşte de la clasificarea analitică a tuturor atestărilor existente în arhiva electronică *TrobVers,* iar pentru ocurenţele mediolatine, de la *Patrologia latina.* Analiza semantică a acestui termen poetic delinează precis trăsături specifice poeziei occitanice, îndeosebi partea care se referă la activitatea mentală, la gând, în strânsă legătură cu dimensiunea afectivităţii, interiorităţii şi cu conceptul de *amore cortese.* Finalitatea cercetării constă în realizarea istoriei unui cuvânt, dar şi a istoriei unei constelaţii metaforice, a unor imagini, idei, categorii conceptuale, a viziunii asupra lumii. *Cossirar* rămâne un termen emblematic al poeziei provensale, lipsit de echivalenţe în limbile romanice moderne. Accepţia semantică de bază este apropiată de cea a etimonului latin *considerare,* care, iniţial, aparţinea limbajului augural şi al navigaţiei, al observării cerului, deoarece *con-siderare* însemna, în primul rând, „a observa stelele pentru a se prevesti viitorul şi pentru a se orienta pe mare”. Din acest punct de vedere, semnificaţia din latină aparţine unui câmp metaforic în care activitatea gândului este asociată simbolic de spaţiul stelelor, ca „o privire a minţii care se înalţă către cer, observă astrele şi raporturile lor în constelaţii, pentru a atribui apoi desenelor «stelare» o semnificaţie referitoare la existenţa umană, regăsind şi recreând astfel solidaritatea şi armonia care uneşte microcosmosul şi macrocosmosul” (p. 17). Este vorba de „pensiero stellare”, o mare metaforă a speculaţiilor şi reflecţiilor filozofice.

Mira Mocan nu pleacă în cercetare de la un câmp semantic prestabilit, ci de la analiza contextelor în care lexemul este utilizat şi de la studierea raporturilor cu termeni cu care este asociat. Accepţiile semantice se prefigurează astfel din jocul sinonimiei şi al antonimiei, din relaţiile stabilite în constelaţia semantică, fapt ce permite reconstruirea unui sistem de conotaţii textuale. Contextele depistate aparţin unor teme caracteristice liricii de curte şi demonstrează apartenenţa termenului discutat la lexicul specific pentru conceptul de *fin' amors.* Afirmaţia este susţinută prin citarea contextelor din care *cossirar* capătă semnificaţia de „pensiero amoroso”, devenind unul dintre conceptele specifice liricii de curte. În sfera sa semantică sunt incluse uitarea de sine provocată de sentimentul iubirii, visul de iubire sau moartea din iubire. Apare, deci, o nuanţă care presupune durerea, aşa cum o dovedeşte lirica lui Bernart de Ventadorn. Interesantă este apariţia sintagmei „cossirar de cor”, care reuneşte, aşa cum ne demonstrează autoarea, actul raţional al gândirii cu dimensiunea afectivă, fapt destul de neobişnuit dintr-un punct de vedere modern.

În ultimul capitol, autoarea încearcă depistarea unor puncte de întâlnire între literatura religioasă latină, în special cea din secolul al XII-lea, şi lirica provensală, dat fiind substratul cultural comun celor două tradiţii. Convergenţele se manifestă nu atât în planul lingvistic, cât în cel conceptual. Diferenţele sunt determinate de distanţa dintre cele două tradiţii. Sub aspect lingvistic, termenul *cossirar* prezintă o „alunecare semantică faţă de corespondentul său latin, apropiindu-se tot mai mult sferei afectivului şi distanţându-se de cea referitoare la raţional", care prevalează în latinul *considerare.* Aceasta nu împiedică, însă, existenţa unor corespondenţe şi ecouri între cele două limbi, în special la nivel ideatic.

Lucrarea Mirei Mocan îndeplineşte cu prisosinţă dezideratul profesorului ei, Corrado Bologna: „La filologia si rivela una volta di più il necessario sostegno di qualsiasi critica, lo strumento storiografico di una storia del pensiero attestata da documenti verbali e iconici nei confronti dei quali è necessario un ascolto rispettoso, attento alla decrittazione dei segni deposti dagli autori nelle opere" (p. 12).

MARIANA ISTRATE
Institutul de Lingvistică şi Istorie Literară
„Sextil Puşcariu"
Cluj-Napoca, str. E. Racoviţă, 21

„Il nome nel testo". Rivista internazionale di onomastica letteraria, VIII, 2006, Pisa, 719 p.

Numărul VIII (2006) al revistei internaţionale de onomastică literară „Il nome nel testo" cuprinde *Actele celui de-al XXII-lea Congres Internaţional de Ştiinţe Onomastice,* desfăşurat la Pisa, între 28 august şi 4 septembrie 2005. Mai precis, în acest volum de dimensiuni ample vom găsi comunicările prezentate în secţiunile 3a şi 3b (*Teorie şi metode* şi *Numele în genurile literare*). Dată fiind generoasa tematică propusă (*Numele în timp şi spaţiu*), o sistematizare a intervenţiilor este aproape imposibilă. Din cele 60 de articole cuprinse în volum vom semnala doar pe acelea care ne-au atras atenţia, prezentarea noastră fiind una pur subiectivă.

Secţiunea este deschisă de Karlheinz Hengst care, în studiul *Namen und Literatur. Theorie und problematik,* preia termenul „Poetonym", pentru desemnarea categoriei onomastice specifice textului literar (în lucrarea noastră *Numele propriu în textul narativ,* Cluj-Napoca, Napoca Star, 2000, am propus termenul *simbonim,* ducând astfel mai departe ideile lui Augustin Pop), şi, în consecinţă, disciplina care-l studiază se va numi „Poetonymie". Tratează apoi, printre altele, funcţiile poetonymului: localizatoare, sociologică, informativă, asociativă, semantică, expresivă, estetică, idieologică, clasificatoare. Asupra funcţiei poetice a numelui propriu se opreşte şi Alecsandr Zhivoglyadov (*Eidetic aproch to analysis of poetic function of english personal names*). El dezvoltă o teorie eidetică asupra numelui propriu, referitoare la esenţa lucrurilor şi la semnificaţia lor. Poetonimele sunt concepute ca unităţi circumscrise de o forţă reflexivă înţeleasă ca sens al acestora. Cadrul complex de conturare a poetonimului constă într-un nume-formă şi o imagine iconică.

Andrea Brendler încearcă să pună bazele unei onomastici literare imediate, care să îmbogăţească metoda ştiinţifică tradiţională (aceea a unui examen mediat) privind strategiile denominative în literatură prin intervievarea scriitorilor în calitatea lor de denominatori literari (*Interviste a scrittori italiani sui nomi: un rapporto di ricerca*).

Pentru intervenţiile din secţiunea 3b putem individualiza câteva direcţii distincte. Laura Salmon ilustrează în mod sintetic complexitatea referinţelor teoretice privitoare la traductologie şi onomastică (*La traduzione dei nomi propri nei testi fizionali. Teorie e strategie in ottica multidisciplinare*). Tema propusă se situează la interferenţa ambelor discipline şi este exemplificată